

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy órára 1 — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többször
hirdetéseket alkusz szerint jutányos arón vetetnek fel. Bélyeg-díj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Az okok oka.

Debreczen, szept. 19.

A »Debreczeni Prot. Lap« 35. — Aug. 29-ki — számában Gergely Károly a gyakorló lelkész praktikus tudásával s a közvetlen szemlélő részletes felsorolásával, a mélyen érző református lelkészi és magyar hazafiúi szív fájdalmas nyilatkozásával és prófétai intésével szól az 1848: XX. t. cz. alapos végrehajtása helyett, csak — elforgácsozásban nyilatkozó segélyről, mely a nyomorodó protestáns papság helyzetén volna hivatni s taláiban jellemző névvel illeti ezt a segélyezési módot **dotácziócskák**-nak.

Ugyancsak a »debreczeni prot. lap« 36. — szeptember 5-ki — számában id. Mitrovics Gyula debreczeni lelkész szól ez ügyhöz kormányzó és intéző köreink s. e. szemmel ismerően, — nemcsak kimutatva az okokat, melyek miatt a prot. egyházak az 1848. XX. t. cz. komoly végrehajtása helyett, csak **dotácziócskák**-ban részesülnek, hanem azon keserű következtetésre is eljutva, hogy ezen abdkálás következtében — hosszú életű nemzedék, — talán nemzedékek — sem érik meg, »az 1848: XX. t. cz. igaz értelmében való érvényesítését.«

Igen!... prot. egyházaink magok igazolják azt a feltevést, midőn szegény n. épiskoláink tanítói fizetéseknek a törvényes minimumra kiegészítésére az állam által ajánlott segélyt nemcsak elfogadják, hanem kerik is; középiskoláink intézői pedig impozáns iskolai épületek emelhetése, tanárok fizetésének emelése stb. — végett, egymással szinte versenyre látszanak kelni — az államszegély igénybe vételében, elfogadásában.

De hát mindezzel nincs kimerítve minden ok!...

Nem az a fő abban a mit mondani akarok, hogy e miatt az a fennen és viszatekintve, méltó büszkeséggel fontosnak tartott prot. autonómia — amiatt nagyon illuzoriussá válik, mert hiszen az állam azon segélyadásért árt kíván, nem sokat... csak a tanító vagy tanárválasztások vagy csak megerősítésekben álló, de ez által már bocsátatást az autonómia sompóin, melynek jellege a történelem által indokolt féltékenységnél fogva a **kizárolagosság** volt. Hiszen erre nincs is ok — mondjuk —; mert a mostani állam és kormánya egészen magyar és szabadelvű, mint mi magunk

vagyunk! — azért tartózkodás nélkül fogadjuk a kezet, mely felénk segélyvel teliseden nyulik. Ne is szóljunk ennek a viszonynak jellemzéséhez, mert nem az célunk, hogy az ez által jöhető eshetőségeket jellemezzük; s valljuk meg, hogy a mai viszonyok közt és emberek szájában különösen indokoltan hangzik az a »Si nequeo Superos, Acheronta movebo.«

Az állam, melynek legfőbb érdeke az iskoláztatás terjesztése és emelése által a kultura fokozása, általánosítása és állandósítása: e tekintetből meghatározza az iskolák feladatát, sőt ennek megoldása módját is; mely joggal már belebocsátkozott a felekezetek autonóm jogaiba. Mi volna tehát következetesebb és indokoltabb, hogy ha akarja a czélt — nyujtsa annak eléréséhez az eszközöket is! Nyujtsa is, — hát elfogadjuk. De ha elfogadtuk, azzal ki is vetettük önmagunk autonómiánk legvitalisabb és élet — az önfentartás büszke alap jogát, a nélkül, hogy az 1848. XX. t. cz. megoldatott, s az állam, törvény által elfogadott kötelezettségét beváltotta, vagy affelé szemebetűnő módon elhatározó lépést tett volna is; vagy kimutatta volna, hogy annak valószínűségében és komolyan akarja. Amit mi még most is adunk és teljesítünk, azért az, amit az állam ad, nem megfelelő recompenzáció, — csak koldus alamizsna... egy — hogy úgy szóljak — »tál lencse.«

Elismerjük, érezzük, hogy az állam erőssége, a magyar állam minden felekezeti s ezzel nagyon karöltve haladó fikciók ellen védő szilárdsága — legmagasb és követelő államczel; s e végett az iskolaügyre gyakorolható irányzó befolyás az államnak életfeladata; de hát ha akarja a czélt egészen: — akarnia kell az eszközt vagy az eszközöket is egészen — s ez reá nézve: az **iskolák államosítása a egész ország területén.** És habár a prot. egyházak, különösen a reform, és unitárius egyházakban nem tételezhet is fel magyar államellenességet; de ha az egyöntetűség s könnyebben ellenőrizhetőségtől — egészen saját igazgatása alá venné azokat, — nem is volna mit szólnunk ellene. Azt tenné amihez joga van, — ami kötelessége... az államéletre elhatározó fontosságú tanítást e közművelődési tényezőt vezetné önmaga az állami mindenhatóságnak, mint czélnak megfelelőleg. E helyett a mit most tesz... tóldozgat — foltozgat; befolyt itt amott adott segélyért, így — amugy az egyébként legnagyobb részben a felekezetek kezén levő isko-

lák ügyeibe: az sem az állam méltóságához, czéljának megfelelő kötelességéhez, sem a felekezetek autonóm jogaihoz, sem magának az iskola ügynek kívánatos emelkedéséhez nem méltó. Mert azért jórészen az iskolaügy a felekezetek kezében van, hol az minden dicséretes, de ritka kivételek mellett is — pang; melynek oka — más felekezeteket nem — de a protestáns egyházak iskoláit annyival inkább tekintve — a küzdő és hovatovábbtűrhetlenség; mert valljuk be — a minden oldalról is emelkedő — de az iskolaügy terén még legkövetelőbb igények kielégítésére — mi szegények vagyunk.

Vannak, dicsekedéssel kell beismernünk — vannak magas színvonalon álló iskoláink, de valljuk meg, hogy a kor és állam követelésének megfelelően csak maholnap szakadásra vívó erőfeszítéssel lehet. S míg az állam iskoláit a lukszusba csapólag eltudja látni és ellátja minden szükségességekkel, — például láttam, hogy egyebeket ne említsek — az Eperjesi kir. kath. gymnázium természetrajzi felszerelésének bámulatos tökélyét és iszonyu költséges voltát: addig a mi legelső iskoláink sem nyomhatják el közzelmes élők sóhajtásait Ilyeneknek egy-egy bizonyítéka most e, — majd ama prot. iskola részéről az államszegély kérése. S ez a megszegényítő állapot: jogkielégítés követelése helyett, koldus alamizsna elfogadásában, jogfeladásban mindaddig tart, míg az iskolák államosítása tisztában keresztül nem lesz vive. Ide vezet, ez lesz, ennek kell lennie, a tanügy végmegoldásában — az 1848. XX. t. cz. megvalósításának. Döntsék el egyházi és állami magas intézők, hogy e bekövetkezendő teljesülést hátráltatni, de gondoljuk meg mi közönséges tagjai a prot. egyháznak és állampolgárságnak, hogy ez a mostani állapot, melyben élünk méltó-e ami iskolaügyünk kívánatos fejlődéséhez, a prot. autonómia igaz felfogásához, a szilárdságot és teljességre vitelt követelő állam eszméhez; de megfelelően különösen ennek a mi küzdő prot. egyházunk népessége anyagi viszonyának, a mi nem más, mint a hovatovább annál eltagadhatatlanabb és tartóhatatlanabbá váló **szegénység.**

S ez az a nyomoruságos bökör, melyben fekszik az a gyáva nyul, melyet ki kell ugratni. Az állam által nyújtott dotácziócska javíthat javít is egyházaink szegény jövedelmű lelkészeinek küzdelmes helyzetén; megadhatja nekik a 600 — vagy ha több — 800 frt minimumot is; s ők ennek élvezetében hálakönyökkel telt szemekkel nézhetnek az

állam nagylelkűségére, s még inkább ragaszkodhatnak a kegyes magyar államhoz! De hát a nép — az a misera plebs, mely roskadozik az adóteher alatt, melynek a lelkészeinek adandó 800 frt minimummal sem könnyebbül vállain a teher, mert csak az általa eddig is tett, ezután is teendő adózással elért lelkészi fizetés egészítették ki az állam által — mit fog nyerni, mely azután is az és annyi és olyan marad, ami és a mennyi is a milyen eddig volt — tulterhelő és aránytalan; azután is fizet, egy negyedtelkes földműves annyit, mint egy ezer holdakkal rendelkező földbirtokos, vagy ezerekkel spekuláló tőképezés? Pedig — úgy kell vennünk — hogy az 1848. XX. tczikk megalkotói, a törvényvel nemcsak a szegény lelkészek állapotán segítséget vették fel számításukba, hanem egy méltányosabb adózási rendszer behozatalával, melyből az állam az általa megalkotott törvény valószínűsítésében az általa elvállalt teher hordozását lehetővé teendette! — a nép terhének is könnyítését: hogy így az a törvény végcéljában az egyházak hitveit képesebbekké tegye, az egyházi élet benső fejlesztése által az egyház magas és az államra is jótékonyan kiható magasztos céljának megfelelni.

Miért nem valószínűsíthető tehát az a törvény; s miért fél — vagy negyed — vagy tizedrészes rendszabályokkal, ugyszólván kísérletezésekkel azt a törvényt nem megvalósítani, hanem annak megvalósítását gátolni? Erre való feleletünk — gyűlöletes leendő sokak előtt; de ne áruljunk zsákban macskát. Az az ok, mely az okok oka, bizonyára nem a népben fekszik, mely a birtokarányos

teher megosztás után sohajtozik s némely, igen kivételes esetekben — a maga módja szerint létesíti is azt; hanem azokban, kik a teher megosztás által súlyosabban lennének terhelve, mint eddig voltak, bárha nem is tulterhelve, s legkevesebb gondjuk az, hogy a roskadozó nép terhének könnyítése által az egyházat és egyházi életet is mizériából kiemeljék, azoknak a szocialisztikus törekvéseknek, melyek az egyházban is jelentkeznek, méltányos áldozás által szárnyát szegjék; — az 1848. XX. tcz. megvalósítása iránti kifejezésnek nyomatékos hangot adjanak, amit pedig kiváló és gyakran politikai súlyjal bíró állásukban sikerrel tehetnek; hanem ehelyett a bölcs hallgatás elvét követik, vagy legalább annyit mondanak, hogy az állam nem bírja az 1848. XX. tcz. valószínűsítésével járó terheket.

Az állam adóból fedezi a dotációcskát; ebből valószínűsítné meg az 1848. XX. törvényzikket is... reá tehát ebből új, vagyis inkább fedezellen teher nem hárulna; ellenben immár negyvennyolc éves törvény végrehajtásával ténne eleget — a törvény iránt való kötelezettségnek. Népszerűvé tenné magát; de inkább becsüli a mi demokratikus külső mellett arisztokratikus intézőink czélnak hallgatását, a kikkel karonfogva halad, mint meghallgatná — az egyházak fentartásával küzdő népmilliók kiáltását?

Hiszem, hogy a nyomorgó lelkészek valamennyire segítve lesz, legrövidebb idő alatt a konventől felvetett 800 frt minimumot lehetővé tevő államsegély által; de ohajtandó, hogy ez csak rövidéletű praeventív rendszabály legyen s vezessen át teljességében és minden nemes céljában az 1848. XX. tczikkre. Mert a protesáns egyházak bajain csak

ennek a törvénynek igaz mivoltában érzényesülése segít. Az pedig még nagy államcél is, hogy a szenvedő egyházakat az állam mindinkább magához csatolja; s ezek az állami eminens érdekeket az általok ápoló erkölcsessel meg-nemesítsék; csak így lehet e hazában minden — magyarok.

Hallják meg ezt a mi egyházunk nagy bizalommal felruházott intéző férfiai és hatóságai, de hallják meg sine ira et odio és teljesítsék feladatukat — az egyetemes egyház közörmére és megelégedésére.

Ez minden párt on felül álló közc-zél!

— a — r.

Az országgyűlés feloszlata. A Magyarországra reggel érkezett számában azt a szenzációs hírt közli, hogy előkelő politikai helyről vett értesülés szerint az országgyűlés feloszlata október 5-én fog megtörténni.

Bánffy Bécsben. A tegnapi minisztertanács, a melyen Bánffy Dezső báró is résztvett, a közgazdasági kiegyezés kérdésével foglalkozott. A minisztertanácsot megelőzőleg a király Bánffy t. külön kihallgatáson fogadta. Általános az hit, hogy a miniszterelnök az országgyűlés feloszlata vonatkozólag is tett előterjesztést. Hogy azonban a döntés mi volt, az még ez idő szerint ismeretlen.

Nemzetközi békekongresszus,

— Budapesti levél. —

Szept. 18.

Csütörtökön d. e. 10 órakor gyűltek egybe a nemzetközi békekongresszus tagjai, az új városháza dísztermében, mely zsufoltságig megtelt előkelő közönséggel, köztük a külföldi hölgyek csillogó toillettekben, sokan az urak közül pedig festői díszruhában. A gyűlés meg-

sajtó mulatja fel e gazdag kiállítást. De míg a közmívelődési pavillonban az egész hírlapirodalom közreműködik (igen, a jelenben is) a sikerben addig a 48-49-es kiállításnak az akkori sajtót előlöntetett részletét e gyérfi utette gazdaggá.

Igen, e gyérfi öröm tölti el szívet, midőn kiirhatom, hogy ezt a magyar hírlapírás történetében oly dicső korszakot a magyar függetlenségi eszméknek lelkes harczosa, a magyar hírlapírói kar egyik legtisztelietreméltóbb és érdemben legdusabb bajnoka, lapunknak is kitűnő munkatársa: Hentaller Lajos, orsz. képviselő örököltette meg olyan, annak a kornak dicsőségéhez annyira méltó gazdag kiállítással.

Ajánlom mindenkinek, hogy ezt a remek kiállítást el ne mulassza megtekinteni. Hogy pedig utjában mindenkinek meg legyen az ezen kiállításához annyira szükséges kálauza, az alábbiakban adom az Egyetértésnek erről a kiállításról adott kimerítő ismertetését, annak bevezetésével együtt, szösz szerint a mint következik:

Hentaller-gyűjtemény a kiállításon.

A történelmi kiállítás ezer kincse közt szérenylen megvonulva, de belső érték és ritkasággyűjtők előtt való érdekesség tekintetében annál gazdagabban áll két kis üvegszekrény,

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Kossuth születésnapján.

A „Debreczen” számára írta: Kovácsy Kálmán.

Hová? hova sötét felhő?
Csalogány és siró szellő? —
Megálljatok, ne szálljatok:
Még nyári nap fénye ragyog —
Korán van még könyvet ontani,
Zokogó dalt dalolgatni —
Siró szellő, te is állj meg:
Ninesen ősz még hazám felett.

— Vége, vége már a nyárnak,
Melegő nap-ugárnak,
Mai naptól kikeletig
A természet sirba fekszik —
Ezt mondja a könyves felhő,
Csalogány és őszi szellő —
S tovább szállnak, meg nem állva,
Kossuth Lajos sirhalmára.

A felhő, hogy könyvet ontson,
Csalogány, hogy elbucsuzzon,
S szellő is, hogy dalt zokogjon
Szent sirján a nyiló lombon...
Oh, mert azon nincs enyészett,
S ha a nyár már elenyészett;
Azt őszi köd nem fűdi bé!
Tavasz van ott — mindörökké!

Hentaller Lajos 1848—49-es kiállítása.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —

(k.) A mult héten Budapestén jártam, megnéztem én is a kiállítást, multunk és jelenünknek ezt a gazdag és tanulságos, — ezt mondjuk ki nyiltan — gyönyörű tárházat, mely immár öt hónapja napról napra nagyobb és nagyobb számban csábítja magához az egész ország, nem: az egész világ népét, hogy okulást merítsen belőle mindenki édes magyar hazánk jövője iránt.

Néz-lődéseim közben több helyen felkelt a figyelmem: hol a bőség, hol a szegénység kínálta magát olyanul, hogy mint az azon tárgy kiállítása által keltett benyomás véssé be magát erősebben emlékembe. A szegénység, a melyet a kiállítás egyes részeinek arculata magáról leolvashom készített, két olyan helyen volt meg ijesztő mértékben, a melyek kiállításának szegénysége nemcsak mulasztás, de bűn a nemzeti lélek ellen: az egyik a közmívelődés, a másik a történelmi csarnoknak a 48-49-es eseményekre vonatkozó kiállítása.

Azonban jól esett észrevennem mindkét szegény kiállításban, hogy vannak gazdag részei is s mint újságíró két-szeres örömmel töltött el a tudat, hogy mindkét helyen a

nyitása előtt élénk eszmecsere és társalgás folyt leginkább francia nyelven, de a zaj csakhamar elnémult, midőn a pódiumra lépett Türr tábornok s vele együtt a magyar és külföldi előkelőségek, kik a tábornoktól jobbra és balra foglaltak helyet. A notabilitások közt ott volt Perczel Dezső belügyminiszter is.

A kongresszust Türr tábornok üdvözölte a beszédjében hivatkozott arra, hogy az ő céljuk, a világbéke, nem olyan ábránd, mind sokan hiszik. Ime nem rég még urak és jobbágyok között mily véghetetlen ür táton-gott! Ki merete volna akkor mondani, hogy nem sokára elérkezik azaz idő, mikor urnak és jobbágyak közös bíró fog egyenlő igazságot osztani. A világszűzítő harcok száz és száz hatalomnak verengése idézte elő. Ma már csak hat hatalom van s ezek is két csoportra oszlanak, az egyik mint hármass szövetség iparkodik a békét fenntartani, a másik pedig szinten baráti indulattal segít a béke fenntartásán. Nohát ettől már csak egy lépés van ahhoz, hogy a népek megértsék, — hogy a nemzetek közti nézeteltéréseket tanácsosabb egy szénátusra vagy testületre bizni elintézés végett, mint karddal megoldani. — Hölgyeim és uraim! A mi munkánkat kell, hogy siker koronázza. Előre tehát a VII. békekongresszus meg van nyitva. (Viharos eljenzés.)

Ezután Ráth Károly főpolgármester üdvözölte a kongresszust magyar nyelven.

Majd Perczel Dezső lépett az emelvényre s a következő beszédet mondta:

Nagy örömmel üdvözölöm önöket, a kormány nevében, annál inkább, mert itt üdvözölhetem e sokszor féltreismert nemzet fővárosában, mely ezeréves ünnepét üli, a melynek története legjobban tanúsítja az önök elveinek helyességét. A magyar királyi kormány és az egész magyar nemzet nagyon le van önöknek kötelezve. Mi a legnagyobb mértékben méltányoljuk azokat a fenséges ideákat, melyek az önök törekvéseinek alapját és célját képezik, de nem kevésbé méltányoljuk azt is, hogy Magyarország — választották tanácskozásuk színhelyéül és ezzel az eddig már lefolyt fényes nemzetközi gyűlések számát szaporították. Fogadják a kormány legfelsőbb tiszteletét és rokonszenvét s fogadják azt az őszinte óhajtasunkat is szívesen, hogy törekvéseiket minél előbb siker fogja koronázni. Legyenek üdvözölve általunk és engedjék meg, hogy hazám nyelvén kiálthassam önök felé:

(magyarul:) Éljeuk a VII-ik nemzetközi békekongresszus tisztelt tagjai.

Türr tábornok megköszönte a főpolgármester üdvözlését és a sajtó megjelenését a mire Rákosi Jenő felet melegen.

Ezután még több n beszétek a külföldiek közül, majd a kongresszus után kihajtottak a kiállításba, a hol a diszes társaságot Szalay Imre és Gelléri Mór titkár fogadták és üdvözölték. Az üdvözlésre Suttner Baróné felett zajos tetszés közt.

— Második nap. —

A kongresszus ma kezdte meg tulajdonképpen érdemleges munkáját. Az elnöki tisztelet Türr tábornok teljesítette, míg jegyzője a berni központi iroda jegyzője volt.

Első sorban az elnökök jelölték ki, a bizottságok által eleve megállapított sorrendben. betűsor szerint Ausztria (Németország) alelnöke lett volna az első az alelnökösködésben, de mert Ausztria (Ausztria) részéről Suttner baróné választotta meg, a hölgyeket pedig elsőbbség illetvén meg, ő került először sorra.

A baróné el is foglalta helyét az elnök mellett. A jegyző aztán előterjesztette, hogy a bizottságok munkájukat nem fejezték be teljesen és így a mai napirend annyiban változott hogy csak a letárgyalt kérdések fognak a kongresszus tanácskozása elé bocsájtani.

A napirend szerint most a jegyző jelentést tett a központi iroda által a legutóbbi kongresszus óta teljesített munkáról és az eredményekről, a melyeket elérhetett. A sok érdekes epizód felsorolása és annak konstataciója után, hogy a békeegyesületek igyekezete mind szebb gyümölcsöt terem, megemlékezett az időközben elhunyt bekebarátokról is, a kik között egy Jules Simon neve örökre feledhetetlen marad.

Megemlékezik az utóbbi évben dult nagy háborúkról és véres harcokról, az olasz fegyvereket Afrikában ért balsorsról, a trasváli eseményekről; az egyiptomi kérdésről, a madagaszkári szigetén elvérzett sok ezer francziáról, a spanyoloknak kétségbeesett küzdelméről Cuba szigetén és végül rátért a legújabb napok vérengzéseire, melyeknek a török birodalom volt a színhelye.

Emeljük fel tehát a hathatós intervenció érdekében együttes szavunkat, amaz érzettől áthatva, hogy az igazság és az emberiséget győzzön.

A jelentés után Samuel James Capper (angol) szólalt föl.

Utána Moscheles (London) hosszabb indokolással azt a határozati javaslatot terjeszti elő, hogy az alapelvek mellett, melyek mindnyájunk elveit képezik, tüntetést rendeznek Egyszersmind felkéri a kongresszus azon társulatokat, melyek a békemozgalmakhoz még nem csatlakoztak, hogy eziránt egybehangzó határozatokat hozzanak.

Clarke M. P. némi érdeklődést talált Capper és Moscheles szavaiban és ajánlja, hogy a jelentést elfogadja a kongresszus és köszönetet szavazzon érte.

Nagy hatást keltett Passy Frederic, a ki profétai ihlettel szót a lelkiismereti szabadságról s az összes felekezetek közti egyetértésről.

Ezek után az elnök kimondja, hogy a kongresszus magáévá teszi Duconneler főtitkár jelentését az elmúlt évről a nemzetközi viszonyok terén; megbizsa a berni elnökséget, hogy 1897. február 22-én minél nagyobb szabású tüntetést rendezzen a béke érdekében; úgy a pápához, mint a többi egyházak fejeihez azzal a kéréssel fordul, hogy a béke ügyét istápolják nagy befolyásukkal. (Élénk eljenzés és taps.)

Itt érdekes kis vita támadt. Egy francia abbé a pápát is államfőnek óhajtotta tekinteni, — a mi ellen egy francia hölgy szólalt fel.

Az elnök tisztázta végre a dolgot, kijelentvén, hogy a pápát mint államfőt sohasem említette.

Az iroda jelentése az elnök módosításával végre is tudomásul vétetett.

A megváltozott napirendhez képest most az Afrika számára kinevezendő állandó bizottság ügye került volna a tárgyalásra.

A kérdés vitatása holnapra marad.

Ugyanez történt a napirend harmadik és negyedik pontjával, a nemzetközi vámunió és a kongresszus alakulási szabályzatával, melyek a következő ülésre maradtak.

Ezzel a napirend ki volt merítve. — Az elnök üdvözölő szavaival az ülés véget ért.

A második albizottság (La Fontaine, E. Armand és W. Marcusen) előterjeszti jelentését a szervezendő nemzetközi választott bíróságra vonatkozólag folytatott tárgyalását.

melyben Hentaller Lajos az 1848—49 es időkre vonatkozó hírlapirodalmi relikviákat állított ki.

Hentaller, — a ki a magyar szabadságharc történetében épp oly tekintély, mint Thaly Kálmán a Rákóczy-korszak történetében, 200 darab ereklyét jelentett be, de a két üvegszekrénybe alig volt képes 132 darabot belepréseelni. Am ha nem állíthatta is ki a teljes gyűjteményt, a kiállított relikviák annál érdekesebbek. Sok köztük az unikum és majd mindenik érdekes adalék a szabadságharc mozgalmas napjainak történetéhez.

A Hentaller által kiállított szabadságharc ereklyék három részre oszlanak: ponyvairodalom, hírlapirodalom és plakát-irodalom vagy röpivek. A szabadságharc ponyvairodalom meg a nemzeti muzeumban sincs meg oly nagy számmal, mint Hentaller gyűjteményében.

Ponyvairodalom: A budapesti nemzeti ör. A falusiak, A magyarok hazaszeretete, A kezműves és varróleány, A magyarok új világa, A nagy Kossuth Lajos, A volt budai granátosok magyar labrá állottak, Baró Jellásich Históriaja, Budavár bevetele, Fegyver és szerelem, Készázézer magyar katona, Kossuth jóslata és a magyar nemzet jövődjéje, Küzd a magyar, Gróf Lamberg halála, Latour (bécsi miniszter) az akasztófa, Metternich, Országgyűlési határozat a katonaság kiállítására, Rózsa Sándor, Szökött huszárok, Urambátyám és öcsém, Gróf Zichy Ödön halála, Die Vertrauten, Glaubensfreiheit, Die Constitution, Flugblätter aus Oesterreich und Un-

garn, A szabadszállási néphez! (Petőfi Sándor szözeata.)

A plakátirodalom érdemesebb és ritkább termékei közül a következőket állította ki Hentaller: An die akademische Legion! An die Fabriks-, Gewerbs- und Handwerksge-sellen und Arbeiter Wien; A Wörtel an den Kaiser! Wer zweifelt noch an einer Reaktion? Das alte Volkslied neu angestimmt am 15. März 1848; Das magistratisch-politische Raubnest, Der Deutsche Mielch und die Juden; Der Afterliberale Saphir; Die Polizei-Spizeln als Menagerie-Vieher; Der neue Juden Bürger-Miliz; Blutiger Kampf! Die projectirte Belagerung von Pesth; Metternichs Geist in Petersburg oder Was wollen jetzt die Russen? Das letzte Stündlein der Ligorianer; Allgemeine Zeitung; Ohlas ku ludu uheskeg kragui (A hiva: Kossuth Lajos és Farkassányi Samuel); Aufgepast, Schnellgekauft, bevor dieses Blatt konfiscirt wird!!! Steckbrief zur Verfolgung des der Hölle entsprungenen Baron Jellásich; Grosse Litanej im Gottestempel der reinen Vernunft; Reisepass für Pater Ligorian Teufelsohn; Gedlnitzky's Geist als Nachtwächter etc; Was ist denn jetzt g'sch-hn in Wien? Eine w-hlgemeinte Denkschrift an alle Prinzen und Prinzessinen; Heilsames Pflaster für diee Republicaner; Ungarn muss gerettet; Oesterreich erhalten, die Camarilla gestürzt etc.; Männer von Pressburg! Die alte Polizei ist da! Ungarn und sein gutes Recht! Ein Brief aus der Hölle; An die Könige! (Frei bearbeitet nach Petőfi.) Pressburg! Pforte des Ungar-

landes, schliesse dich deinen Feinden! Der Schub der Ligorianer; Unser Ministerium hat das Fieber; Steckbrief für die ganze Hofbaggage; Die Geheimnisse der Kamarilla; Windischgrätz und das Bombardement in Prag; Die Vertrauten, Polizeispone und Spürhunde; Hauschl und Mauschl, Nix zu handeln? Ungarn verlangen, der Kaiser soll nach Pest reisen; Wie das Volk im 1858 betet; Neuste, höchst wichtige Nachrichten; Worte des Dankes, von Ludwig Kossuth; Abschiedsworte der ungarischen Reichstagsjugend an die Wiener Universitätsjugend; Früh- und Abend-Gebet aller Schwarzgelben; Jellásich-Stern wird erleichen! Triumphbogen jüdischer Nation! Was wir wollen? etc. etc.

A 48—49-iki hírlapok közül Hentaller a következőkből állított ki egy-egy számot: Alföldi Hírlap; Bauernzeting; Budapesti Híradó; Charivari (Dongó); Di Constitution; Debreczeni Lapok; Debreczen-Nagyvárad Ertesítő; Der Demokrat; Der Freisinnige; Erdélyi Híradó; Esti Lapok (három különféle fajta); Extra-Blatt; Figyelmező; Forradsom; Der Freimüthige; Gemeinnützige Blätter; Hadi Lap; Jelenkor; Jövő; Katzen-Musik; Komáromi Lapok; Komáromi Ertesítő; Kossuth Hírlapja; Közlöny des Teufels; Közgyűvéd; L'Illustration (Görgei arczképével); Magazin für die Literatur des Auslandes; Magyar Gazda; Márczius Tizenötödike (kétfajta); Mult és Jelen; Nemzeti; Nemzetör; Nép barátja; Neue Politische Ofter-Pester Zeitung; Der Omnibus; Die Opposition; Pannonia; Der Patriot; Pester Zeitung; Pesti Hírlap (három

Az elnök a vitát berekeszti, a kongresszus ugyyszólván egyhangulag elfogadja, hogy üdvözlő átirat intézessék az összes vallásfelekezetekhez, de a szabadkőművesekhez is, a mivel Pognon M. asszonynak a női jogok franciá ligája heves, de ékesen szóló elnöknőjének indítványa is érvényre emelkedett.

Délután ismét a bizottságok működővén, a kongresszus holnap d. e. 9 órakor folytatja munkáját.

A községi adó.

Debreczen, szept. 19.

Debreczen sz. kir. város 1897-ik évre szóló költségvetésirányzata a 46 tételre menő külön alapok kimutatásával együtt a napokban lett szétküldve a városi bizottsági tagoknak. A 74 lapra terjedő füzet méltó dicséretre válik számvevőnknek és városi nyomdának, mert alig volt pár napi idejük az összeállítás és nyomtatásra.

Annál szomorubb képet tár azonban elénk a beltartalom, mely szerint a rendes költségeknél 82,955 frt 68 kr, a rendkívülieknél pedig 46,965 frt hiány, — együtt tehát 129,920 frt 68 kr deficit mutatkozik. Ennek fedezésére — miután a bevételek fokozása már semmi módon nem erőltethető — minden bővebb indoklás nélkül a következő javaslatot terjeszti a tanács a költségvetést az adófelvétel közönség elé:

1. A 82,935 frt 68 kr rendes deficit rendezendő községi adókiütés útján; és a mennyiben az összes egyenes adó 517,540 frt, ennek 16 százalékából kijő 82,806 frt 40 kr.

2. A rendkívüli költségvetés 46,965 frt hiánya pedig az 1896-ik évi 52,116 frt legelőadó hátrányban találja meg fedezetét. Ezen utóbbi fedezethez évek hosszú során keresztül már annyira hozzá vagyunk szokva, hogy talán nem is esnek jól annak elmaradása.

De bizony nem vagyunk, sőt mindnyájunkat teljében megdöbbentett a mostani rossz gazdasági viszonyok és sok csapások közepette ez az óriási összegű deficit, mely az amugy is nagy megterhelésekkel sújtott lakosságot újabb és érzékeny módon terhelendi.

Régóta fenyegeti már Debreczent a községi potádó réme és csakis a legnagyobb ellenszenv, a legelzántabb védelem volt képes feltartóztatni ezt a mumust, hogy teljes mesz-

fajta); Der grosse Pfaffenwicker; Der Propheet; Reich-tags-Blatt; Städtische Presburger Zeitung; Studenten-Courier; Radical lap; Reform; Republica; Offenes Sendschreiben etc Szabadság, Szabadság, Egyenlőség, Testvériség; Siebenbürger Bote; Noch ist Ungarn nicht verloren! Tiszavidéki Ujság; Der Ungarn; Der Tnpartheische; Der Wahlbürger; Die Wahrsagerin; Wiener Vorstadt-Zeitung; Der vierzehnte April; Die Volksversammlung; Volksfragen és Csorba. (Ez utóbbiból 2 szám, az 5 és 6. szám vn meg Hentaller gyűjteményében. Ezt a tintával irt német új-ágot a Sumlaba menekült honvédek szerkesztették. Állítólag dr. Csatari Grosz Lajos. Érdekes azért, mert unikump példányok.

Hentaller gyűjteményében megvan a szabadságharc egész hirlapirodalma; a szabadságharcra vonatkozó különféle nyelven megjelent összes munkák, mintegy 6—700 kötetben; közel ezer darab ritka plakát s 3—4000 darab eredeti okmány, köztük 120 darab Kossuthhoz intézett levél a harminczas évek-ből; hadi intézkedések, miniszteri rendeletek, diplomáciai jegyzékek és levelezők s ezenkívül pár százra mennő ritkaság.

Minden esetre kár lesz, ha ez a gyűjtemény is kimegy külfödre, mint halljuk, egy külföldi muzeum intézett kérdést az iránt Hentallerhez, hogy nem-e lenne hajlandó átengedni gyűjteményét?

telenségében és valóságában meg nem fészkelhette magát nálunk; hanem előhírnökeit, tenyésztő bacillusait már régóta lerakta testünkbe, holmi járda-adó, szegényház alap, — utadó és kisajátítási alapadó alakjában; s azon fenyegetések, ijesztgetések, hej de sok áldozatába kerültek már a debreczeni közgyűléseknek, midőn nem akartak valamire pénzt megszavazni, vagy valamire áldozatot hozni, rögtön a községi potádóval állott elő a magisztrátus, és legtöbbször teljes sikerrel.

1875—76-ban a 14000 kat. hold területű bellegelő föld felosztásának a gazdaközönség egyrésze csak úgy volt megnyerhető hogy a holdankénti 80 frt váltáság összegekből egy millió forint körüli tőke — örökidőkre a községi adó helyét pótló alap gyanánt külön az alapítványi pénztárba helyeztetett s annak jövedelmét, kamatait a házi pénztár élvezte s elvezi mai napig is a közszükségletek fedezésére. E tőke kamatait azonban előbb 8%-ról 6%-ra, majd ennél is lejjebb szállottak; sőt 425,000 frt viczinális vasuti papirokba fektetvén — ezek egy krajczárt sem jövedelmeznek — és így az 50—60,000 frt kilátásba helyezett évi jövedelmezőség kelyett ma csak 26,826 frtot kap, a házipénztár ezen alap után.

A fenyegető válság mindinkább közeledett: a deficitek jelentkező rémeit — melyek eleinte apróbb tételekben mutatkoztak — silány eszközökkel, a lakosság egyes osztályainak igazságtalan és méltánytalan megterhelésével akartuk elenyésztetni; ilyenek voltak a polgári failetmény elvonása, holmi ebartási és egyéb — kutyaadó, — a ház és földbirtokok adásvételei után fizetendő 2, — illetve 1 százalékos községi illeték sat., melyek azonaan még ez ideig életbe nem léptek.

E mellett mind süröbben hangzott egyes bátrabb szívű városatya szájából azon kijelentés, hogy ne bujkáljunk már annyira a községi adó elől, hiszen oly módon megszorodtak az igények, a közszükségletei annyira növekedtek a városnak, hogy előbb-utóbb meg kell barátkozni azon eszmével, hogy nem verheti többé a debreczeni polgár büszkén a mellét, a más városbeli előtt azzal, hogy még mi nem fizetünk községi potádót; s ma már alig van gondolkozni tudó tagja a városi közgyűlésnek, a ki önmagának legalább be nem vallotta volna, hogy a millenaris évben ezzel az ajándékkal kell meglepnünk Debreczen lakosságát, sőt olyan hangok is hallatszottak, hogyha már csakugyan be kell hozni ezt a gyűlöletes községi adót, szedjük össze valamennyi különböző czimeken már eddig is reánkroftt éveken át fizetett ilyen természetű adókat, mint például a szegény adó, járda, szepítési kisajátítási alap adó — s. a. t. és egy kalap alá vonva mondjuk ki, hogy például 20 vagy 25 százalékkal minden szükségletek fedezve lesznek, de legalább nem amitjuk önmagunkat — és az adófizető közönség sem hozatik tévedésbe a sok adó czimek és a különböző pénziárak által, a kezelés is könnyebb, olcsóbb lesz.

A midőn azonban ezen felig-meddig belenyugvást jelzem, másoldalról nyíltan kimerem mondani, hogy ily momentozus fordulópontnál több előkészítés, nagyobb körültekintés, az ügynek komolyabb előterjesztése, a bizottsági tagoknak részletesebb felvilágosítása, a községi adó elhozatala eodázhatlan szükségességének bővebb indokolása — méltau képezte mindnyájunk várakozását, óhajtasát.

De csak így oda hevenyészve, a költségvetési rovatok önségítése után — legszűk szavubb rövidséggel, minden indoklás nélkül, — valljuk be — mindnyájunkra nézve kínos hatást kellett és ne csodálkozzunk rajta, ha már is többen kijelentették, hogy ily alakban az 1897-dik évi költségvetést meg nem szavazzák.

A gazdasági bizottság holnap, vasárnap, a jog- és pénzügyi bizottság — hétfőn délután 3 órakor veszi tárgyalás a költségvetési munkálalatot és mondja ki véleményét. Felhívjuk az illető szakbizottságok tagjait, hogy az üléseken megjelenvén — több világosságot és

nagyobb őszinteséget követeljenek, mert a számok kérlelhetetlenek és nem tűrnek palástolást.

Egy városi bizottsági tag.

Ujdonságok.

Szeptember 19-én.

Egy századév előtt a nyárnak végét hirdető e napon nem ösnek, de tavasznak hajnala kelt volt Magyarország egén, hogy egy századév után annál szomorubb legyen az e napon beköszöntő őszi időnek sárga arcúata elhomályosítván az ezeréves dicső multnak ragyogó emlékét, amelyet az egész világból idesereglett munkási földnek, valamint apostolai az Isten országainak, a nagy világbékeknek nagyba' csodálnak.

Kossuth Lajos születésnapja van ma, immár harmadszor azóta, hogy nem Turin felé nézünk reménykedő, hanem Budapest felé gyászoló arccal és lélekkel. A napon kétszeresen érezzük az ő hiányát, midőn hazánk ezeréves ünnepén arról vagyunk kénytelenek tanácskozni, vajjon magunk rendelkezünk-e önmagunk felett.

Kossuth Lajos emléke ma, ezeréves ünnepünkön kétszeres erővel hív fel bennünket azoknak a nagy tanulságoknak meg szivvelésére, a melyeket az ő élete a magyar nemzet minden tagjának élébe tér.

Az ő emberfeletti nagysága örökre ragyogó fáklyája marad a magyar nemzet hazaszeretetének, az ő tanai mindig, minden időben ugyanazok a jóslatszerű nagy igazságok maradnak nemzetünk előtt, míg azokat meg nem valósítjuk...

Ma, az ő születése napján újra hevesebben lüktet a szívünk s érezzük, hogy meg kell ujtanunk azt a szent fogadást, a melyet apáink tettek ő neki:

Ha még egyszer azt üzeni, Mindnyájunknak el kell menni!

S midőn arra gondolunk, hogy már ő nem og üzenni többet, elszorul a szívünk, könnybe lábad a szemünk és zokogva sohajtjuk:

Legyen áldott és örök az ő nagy emléke!

* **Isteni tisztelések.** Holnap a nagyt templomban Mindszenti Imre a kistemplomban Szilágyi Imre, az új templomban K. Tóth Kálmán, ez ispotályban Mitrovics Gyuta és a luteránus templomban Materny Lajos, lelkesz fogja végezni az istenitiszteletet.

* **Választási mozgalmak.** Kossuth Ferencz a függetlenségi párt elnöke, e hó 20-án Szarvasra utazik, hol ez alkalommal az önálló vámtérület érdekében népgyűlést tartanak, melyen Kossuth szónokolni fog.

* **A gályarabok emléke.** A hétfőn d. u. 5 órakor az Emlékkertben megtartandó kegyeletes ünnepélyen Kovácsy Kálmán 1 th. fog tartani emlékbeszédet, Jánosy Zoltán, lapunk munkatársa pedig alkalmi költeményét fogja szavalni. Ismételten föl hívjuk a közönség figyelmét az ünnepélyre, melyen a főiskolai cantus fog közreműködni Mácsai Sándor kitűnő vezetése mellett.

* **Öngyilkos diák.** Kispéterfia-utca 781. sz. ház tulajdonosa, Nagy Sándor gazdál-

kodó fia, Sándor ma reggel 7 órakor a padlason ismeretlen okból szíven lőtte magát, Szenl-paly orvos, kit azonnal értesítettek, már csak a halált konstatálhatta. Nagy Sándor debreczeni születésű, 18 é. ref. vallású, gymn. V-ik oszt. tanuló, a hat lövetű forgópisztolyból, melyet mellette találtak, egy lövés hiányzott. Mint szülei mondják nekün legujabban, elégtelen osztályzata adta kezébe a gyilkos eszközt. Temetése hétfőn d. u. 3 órakor lesz. Az öngyilkos tanuló a következő levéllel bucsuzott el hozzátartozóitól: »Kedves Szüleim! Bocsás-satok meg ezért az egy helytelen tettemért, mert már az csakugyan helytelen, mikor valaki a reá nézve oly drága életet elfecsérel. Más-ként nem tehettem. Hogy miért? azt hosszas lenne itten elbeszélnem, csak annyit tudok, hogy nagyon, de nagyon sok okom volt reá. — Már hetek óta megérett bennem az a gondolat hogy kioltom életemet. Csak azt sajnálom hogy nem lesz ezután a ki öcsémet tanítsa. No de ha igyekszik jó tanuló lehet még belőle. Bocsásatok meg drága testvéreim. Az Isten adjon mind nektek, mind szüleimnek hosszú és boldog életet. — Szerencsétlen Sándoruk.«

* **Az új vasut megnyitá.** A debreczeni helyi vasut Kossuth utcai szárnyvonalának műtanrendőri bejárása tegnap délelőtt 9 órakor volt megtartva. A bejárás a kereskedelmi kormány részéről dr. Kepes Árpád miniszteri titkár, a város részéről Ábrahám László tiszti ügyész, Buczkó Sámuel rendőrfőkapitány, Sthál Géza főmérnök és egy kiküldött tanácsnok, a kir. mérnökség részéről Latinovits Mihály főmérnök, és Szeybold Károly kir. mérnök, a helyi vasut részvénytársaság részéről pedig Szepegy Antal igazgatósági elnök és Láber Mihály igazgatók voltak jelen. A bejárás után déli 1 órakor a részvénytársaság a Bika czukrárszati termében a küldöttség tiszteletére ebébet adott a melyre a város kitűnőségei hivatalosak voltak. Az új vasut ma megkezdte lö és gőzerővel a személy és teherzállást.

* **A mester utcai kisdudóvó telke.** Özv. Kornhoffer József-ne homokkerti szőlőföldjének — a mesterutcai Dragots háznak, — a mester utcai 1331 sorszámú házasteleknek iskola óvoda és menház céljaira megvétele, ugy. szintén a dedó utcai volt iskola teleknek és a nagy mester utcai volt csordásháznek eladása, a szeptember havi rendes közgyűlés alkalmával fog névszerinti szavazással elhatározatni.

* **Véletlen gyilkosság.** Özv. Hochäusel-nehez, a ki vasuti nagyraktár mellett levő fuépiletben már régebben lakik s ott pálinka mérése volt, tegnap este 1/2 10 órakor Tóth Ferencz dnyecsősz bement s ott 2 krért pálinkát ivott s arát kifizetve, azon szándékkal vette elő flóberfegyverét, hogy megtölti a »világoson.« Midőn fegyverébe már behelyezte a 9 mm. golyót, H o c h ä u s e l n é tiltakozva a fegyver megtöltésén, kezével megütötte a flóbert s azonnal eldőrdült s az asszony jobb mellére tett két kézzel még ki is ment a pálinka mérésből, de csakhamar visszatámolyogva, azt mondogatta: miért lőtél meg? s az ott közel levő ágyba dőlt s mire E n g e l orvos megérkezett, már csak a halált konstatálta. Orvosi vélemény szerint a golyó szívet talált s belső elvérzésel együtt lett okozója a véletlenül meglött özv. asszony halálának!

* **Katonai pótlóvásár.** A városi képviselő testületi lótenyészbizottság elnöksége a következők közlésére kért fel bennünket: A m. kir. debreczeni 2 honvéd huszár ezred parancsnokság a folyó hó 24 és 25-én a Széchényi utcai honvéd huszár

laktanya udvarán reggel 8 órakor pót-lóvásárt tart, Felhivom a t. gazda és lótartó közönséget, hogy eladni való lovaikkal, melyek a katonai követelményeknek megfelelnek, és 4 1/2 éves korukat már teljesen beöltötték a pótlóvásár bizottságnak említett helyen és időben mutassa be. Steinfeld Mihály lótenyész bizottság elnöke.

* **Adomány egy debreczeni-intézetnek.** Debreczeni látogatását megelőzőleg Schlauch Lőrincz bíboros a Svetics-intézet részére harmincezer forint adományt folyósított, a melynek első részletét már el is küldte. Ajótékony adományt ugy színén a róm. kath. algymnázium részére tett alapítványt egy monstre küldöttség fogja a bíborosnak megköszönni, a mely küldöttség első sorban tiszteleg nála.

* **Egy város fölösleges lakói.** A legújabb kimutatás szerint Csikágó városa lakosságának ama része, melyre a városnak szüksége nincsen a következőképpen oszlik meg; 60 ezer opiumevő, 40 ezer otthon nélkül való nő. 68 városi tanácsos, 7 ezer kormármáros, 14 rendőrbíró. 12 ezer kártyás, 28 ezer pinczér, 30 ezer professzionátus politikus, 10 ezer tolvaj 3000 rendőr és 2500 fegyencz.

* **Alföldy Károly.** táncziskoláját szeptember hó 19-én szombaton nyitja meg Beiratások eszközölhetők lakásán Péterfia utca 980. saját ház.

* **Dr. Kentzler József** városunk ismert gyermek orvosa torok és belgyógyász Gleichenbergből haza érkezett és gyakorlatát megkezdte Reggel 8—9 és délután 3—4 óráig Lakása N. Hatvan utca 1578. sz. a. Koszorus házban.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk —

Budapest, szept. 19.

A főrendiház ülése.

Elnök: Vay Béla br.
Ülés kezdetén Vay Béla br. jelentette be József főherczeg köszönetét leánya eljegyzésére való üdvözlét.

Több elnöki bejelentés után a bünyvádi eljárást javaslatot vették tárgyalás alá, melyet Erdély miniszter ajánlott. Zichy Nándor gr. felszólalása után egyhangulag megszavazták a több mint 500 §-ból álló javaslatot.
Ülés vége 12 órakor.

A kvótabizottság ülése.

Budapest, szept. 19. (A »Debr.« ered. táv.) A magyar kvótabizottság délelőtt fél 11 órakor kezdte tárgyalni a Falk Miksa előadó renuncziumát. Eddig kisebb nagyobb beszédekben kifejezték hozzájárulásukat Hegedűs Sándor, Apponyi Albert gr. Gajzágó Salamon. Tiszta Kálmán és mások. Apponyi még az ülés vége előtt eltávozott és fél 3-kor Temesvárra utazott a partszervező gyűlésre.

Budapest, szept. 19. (A »Debr.« ered. táv.) Érk. d. u. 4 órakor. A kvótabizottság Falk renuncziumát elfogadta. A munkalat tartalma ez: A bizottság ragaszkodik eddigi állásbontjához, de ha az osztrákok a szóbeli tárgyalással többet gondolnak elérni, ehhez hozzájárulnak Horánszky kérdvén a kormány álláspontját Bánffy br. azt felelte, hogy a kormány körülményt figyelemmel kísérve, bejárja a bizottságok tárgyalásait, minden körülményt figyelemmel kísérve.

Budapest, szept. 19. (A Debreczen ered. táv.) Érk. d. u. 4 órakor.) A kvótabizottság mai ülése alatt egy ellenzéki képviselő párt kérdéseire, igaz-e a Fremdenblatt híre a feloszlásról, Bánffy kitérőleg azt felelte nevetve: **nincs benne lehetetlenség!**

Az országgyűlés feloszlata.

Budapest, szept. 19. (A Debr. ered. táv.) A Fremdenblatt, a közös külügyminiszterium bécsi felhivatalos lapja tegnapi számában teljes határozottsággal és komüniké-szerűleg jelenti, hogy a Bánffy br. miniszterelnök bécsi tartózkodása a képviselőház feloszlataival van kapcsolatban s utjának eddigi eredményéről illetékes körökben az a hír van elterjedve, hogy a feloszlata a jövő hónap első felében megtörténik és az új választásokat november elejére tűzik ki.

Anglia harcza önmagával Törökország ellen.

Budapest, szept. 19. (A »Debr.« ered. táv.) Londontól jelentik: Lord Roseberry volt angol miniszterelnök. — egy ujságíróhoz intézett levelében kijelenti, hogyha Anglia Konstantinápoly ellen önállóan harcot kezdene, európai háboru következne belőle.

Az Ugron-párt és a Ház feloszlata.

Budapest, szept. 19. (A »Debr.« ered. táv.) Ugron Gábor, a függetlenségi anyapárt vezére a következő figyelmeztetést teszi közzé: Függetlenség és 48-as párt híveit felhívjuk, hogy a választókerületekben akként szervezkedjenek, hogy készen álljanak a képviselőválasztásra, melyet — okunk van hinni — a kormány november első napjaira fog kitűzni. Ugron Gábor intézőbizottsági elnök.

Bánffy és a kvótabizottság.

Budapest, szept. 19. (A Debr. ered. táv.) Bánffy Dezső br. miniszterelnök bécsi utjából ma reggel Budapestre érkezett s részt vett a magyar kvótabizottság ma délelőtti ülésén, amelynek tárgya a Falk Miksa által kidolgozott renunczium lesz az osztrákok második nuncziumára. — A renuncziumot valószínűleg elfogadják, azután közlésezik. A kvótabizottság október első felében ül össze közös tanácskozára mely után az országgyűlést feloszlattják.

Irodalom és művészet.

Az »Athenaeum Olvasótára«, mely mindinkább tért hódít a művelt magyar közönség körében, most ismét két munkával, újabb négy kötettel szaporodott. A francia regényirodalom legkiválóbb alkotása, Paul Bourget »Bűnös szerelem« című két kötetes regénye jelent meg ebben a vilálatban, Tóth Béla remek magyar fordításában. Az előkelő európai kritika majdnem egyhangu szavazatával, ezt tartják Paul Bourget legkiválóbb regényének, melyben korunk erkölcsi a legtalálóbban vannak festve, — mindvégig rendkívüli érdekes mese keretében. De nem is mese ez, hanem a való élet egy darabja, igaz történet alnevek alatt, mert a szereplők minden szava, minden cselekménye az életből van ellesve. A szerző tulajdonképen az erkölcsi élet nagyobb kérdéseinek megoldására keres példákat a való életből és amit az elméleti tételekkel bibelődő moralisták soha sem tudnak elérni, Paul Bourget szemléltetőleg tanít meg bennünket az erkölcsi igazságokra, főként a becsülethez. Rajzai rendkívül megkapók, néha merésznek látszanak, mint valami csúcshatár boltozat, de azért hamis megdönthető okoskodást ebben a két kötetben épen nem találunk. Ebben a tekintetben Paul Bourget messze túlszárnyalja regényíró társait, kik a tetszetősért feláldozzák az igazságot; míg ellenben Paul Bourget valósággal bonczkással keresi az igazságot a legszövevényesebb életviszonyok között. Bizton remélhetjük, hogy Paul Bourget ezen regénye magyarban is azt

kz általános e' ismerést fogja kivívni, melyet aivított az eredeti munka, melyet ugyszólván egyszerre elkapkodtak megjelenése után. Az Athenaeum Olvasótára egy igen érdekes, eredeti magyar regényt is közöl Bartók Lajos tollából. A két kötetes regény czime »A szemfényvesztők.« Tárnya a magyar közéletből, a középső osztályból van merítve. — Az egyes alakok nagy humorral vannak megrajzolva, a nélkül, hogy torzalakok lennének azokból. Ez már magában véve is irodalmi siker, mert a fantázia féltelenségével csapongó regényírók többnyire tulzásokba szoktak esni és rajzaik a való élettől minél inkább eltávolodnak. Bartók ellenben hű arcképeket akar nyújtani, a melyekkel sok derült perczet fog szerezni az olvasóknak. A vállalat minden egyes kötetének ára diszes vászonkötésben 50 kr.

Nyilttér.*)

Hozsupályi uradalmam természetét a Hazai általános biztosító részvény társaságnal biztosítottam jégkár ellen és a folyó évi augusztus 7-iki jégeső természetem tulnyomó részét tönkretette.

Ez alkalomból a Hazai általános biztosító részvénytársaság tetemes káromat oly előzékeny módon állapította meg és kezemhez már ki is fizette, hogy kézzel-érem magamat ezen eljárásért köszönetet mondani és a Hazai általános biztosító részvénytársaságot a gazdaközönség figyelmébe melegen ajánlani.

Budapest, 1896 szeptember 12-én.

Brüll Ármin földbirtokos.
Brüll Henrik és fia cég beltagja.

Nyilatkozat.

Miután biztos forrásokból tudomásomra jutott, hogy töllem, illetve fényképészeti műtermemből f. e. június havában elbocsátott Hez Kálmán nevű fényképészeged a városba házról-házra járva részint magát nevére kiadva, részint pedig azon ürügy alatt, miszerint az én műtermemből van kiküldve és megbízva fényképfelvételek eszközésére; tényleg fénykép felvételeket fogatosít és díjjakat szed fel: annál fogva erre vonatkozólag van szerencsém a milyen tisztet közönség becses tudomására hozni, miszerint én a nevezett célra soha házalni nem szoktam és senkit arra nevez meg nem bíztam soha, valamint a jelenben sem; hanem a fénykép felvételeket csakis egyedül piacz utcán a főposta tőzomszédságában, néh. özv. Konez Lajosné örökösei 2142. sz. házukban levő saját műtermemben szoktam eszközölni. Minélfogva tisztelettel felhívom a n. é. közönség szives figyelmét arra nézve, hogy fent nevezett egyéntől vagy bárkitől is nevére vagy firmámra oly uton-módon semmiféle ajánlatokat elfogadni ne méltó. tassanak.

Debreczen, 1896. szept. hó 18.

Teljes tisztelettel
Lengyel Lajos
fényképész.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

LUXARDO
MARASCHINO
di Zara
NEVÜ VILÁGHIRÚ
LIKŐRJE
mindenütt
kapható.

A legalkalmasabb bérmálási ajándékok

mint

keresztek, amulettok, szivek, nyakékek, karékek, gyűrűk, órák stb.

dus választékban a legdivatosabb kivitelben kaphatók

Löfkovits Arthur

órás és ékszerésznél

Debreczen Főpiacz.
Ékszergyártás, tűzizománczozás, óra javítás, vésnöki munkák.

A kir. gazdasági tanintézetnél

Rózsa- és Hópehely- asztali burgonya

kapható métermázsánk ént
2 forintért.

Minták a városban levő igazgatóságnál megtekinthetők, hol a megrendelés is eszközölhető.

Valódi asztali bor.

Saját termésű, tisztán kezelt boraimnak elárusítását megkezdtem s azt a n. é. közönségnek forgalomba bocsátom, mely folyton kapható lesz üzlethelyiségemben

1 literes üvegben 30 krajczár

1/2 " " 15 "

ezen árakban az üveg bele nem értendő.

Tisztelettel

Kovács Mihály

fűszerkereskedő, Kis piacz. Tisza-palota

Nem kell külföldre menni!

Melegpő

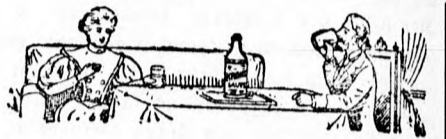
szép selymek kaphatók 38 krtól

feljebb,

Boros Testvérek

női divat-áruházában

Debreczen, Kossuth-utca 3. sz.
Tessék mintát kérni!!

Krondorfi savanyúviz.

Stefánia trónörökösne forrás.

Kitünő gyógyviz,
kedvelt asztali viz.

Főraktár: Csanak Józsefnél. Kapható még Geréby F., Rickl Z., Szabó Zs., Félégy házi János és Szép J. uraknál.

Előre semmi költség!

Földbirtokosoknak

olcsó törlesztéses kölcsönt
ajánl

és a legrövidebb idő alatt
lebonyolít

BALOG EDE

DEBRECZEN.

Nagy-Várad-utca 2126. szám.

A legfinomabb, valódi

gyapjuszövetek

zsolnai, brassói, brünni, és francia
gyártmányok

NAGY-KÁROLYI üzletünk
feloszlata miatt

kicsinyben és rendkívüli olcsó áron
kaphatók Debreczenben

BIEDERMANN E. és FIA

posztó-áruházában.

Ritka alkalom!

BAUM MIKSA

üzletének feloszlatása
miatt az összes raktár

minden elfogadható

áron

ugy kicsinyben

mint nagyban

eladatik.

Csakis rövid ideig!

Csakis rövid ideig!

Megrendelések mérték után 6 óra alatt elkészíttetnek.

Honi ipar.

A női szépség

becsességét és eleganciáját nagyban emeli a jó
fűző, különösen, — ha oly kitűnő **gyárból**
való mint

GOLDSTEIN KAROLINA

férj. **HOFFERNÉ**

Debreczen főpiacz, Huber-ház a megyeház mellett
a hol bécsi, párisi gummi- és sport

ugyszintén **dajkafűző, alkalmi fűző gum-
mi-részekkel** valamint **nyári és hasfűző**

vállfűző (gradehalter) mérték után készíttetnek.

Ugyanezen fűzők raktáron is tartatnak és igen **olcsó árban**
kaphatók.

Első magyar orvosilag elismert mű mell-fűző-gyár.

Raktáron fűző 40 krtól kezdve.

Ritka alkalom!

Sz. Dávid István

Millenniumi kertjében

vasárnaptól kezdve

a polgári serfőzdeből

mindennap

Pilseni sör

csapoltatik.

Ugyanezen naptól kezdve

friss bécsi virsli

kapható.

A n. é. közönség szives látogatását kéri
tisztelettel

SZ. DÁVID ISTVÁN,

vendéglős.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre — van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

(a csehországi Thomasművekből eredő)

a legmagasabb díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav tartalommal és 80—100% porfinomsággal

Felülmulthatatlan, minden talajra alkalmas trágyaszer különösen sovány
talajok javítására, kitűnő hatásu az összes gabnaneműek, kapás és olajnövények,
löhére és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatásá-
nak tartósságára felülmulja az összes szuperfoszfátokat.

A citrátban oldható foszforsav tartalomért **szavatosságot** vállalunk, netán
hiányzó mennyiséget **megtérítünk**. — Árajánlatokkal, szakmunkákkal és egyéb
felvilágosítással a legkészségesebben szolgál

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviselője

a magyar korona országainak területén

Kalmár Vilmos Budapest, Erzsébet-körut 34. szám.

RAKTÁR:
Debreczen
Temesvár
Fiume
Vukovár

FÉNYES MÓR

vezetése alatt

KASSOWITZ FÜLÖP

bécsi férfi, fiu és gyermek ruha

raktárában

Debreczen, Főpiacz, a Hungáriával szemben

megérkeztek az **őszi és téli évadra**

férfi, fiu és gyermek ruhák nagyválasztékban

és rendkívül olcsó árban

kaphatók.

RAKTÁR:
Zára
Eszék
Nagyvárad
Arad.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint a mai naptól fogva megkezdtem a **Petroleumot saját kocsimon házhoz szállítani.** Azon kellemes helyzetben vagyok hogy a **legfinomabb, a legtisztább és minden szagtól ment** Petroleummal szolgálhatok t. cz. vevőimnek. — A szállítás 5 és 10 literes ujszerkezetű kannáimban történik, miket kölcsönként t. cz. vevőimnek szíves rendelkezésére bocsátok. Ajánlom

Amerikai császár olajat á 24 kr. literjét
legfinomabb korona petroleumot » 20 » »
» salon » » 18 » »

Egyben ajánlom, és megrendelésre ugyancsak házhoz is szállítom: a legfinomabb fajtájú **gyertyát, keményítőt, gyufát, kékítő pasztát, padló-mázt és lakot, mosó és toilett szappant** stb. cikkeket a legjutányosabb árakban.

A midőn a t. cz. vevőimnek szíves bizalmát és becses megrendeléseit kérem, ígérem hogy minden törekvéssel oda fogok hatni, hogy a t. cz. vevőközönség teljes megelégedését kiérdemeljem.

Maradok teljes tisztelettel

TÉREI JÓZSEF

festék, petroleum és zsiradék kereskedő
Nagy-hatvan-utca 1098 sz.

☎ Telefon ☎

Debreczeni helyi-vasut részv.-társaság,

Hirdetés.

Van szerencsénk a n. é. közönség tisztelettel értesíteni, hogy a Kossuth-utcai vasutvonal f. hó 19-én adatik át a forgalomnak; szállítási díj egyszeri menetire 6 kr., átszállási díj a helyi vasut bármely vonalára 10 kr.

A vonatok a városházától reggeli 6 órától 15 percenként közlekednek és a n. é. közönség kívánatára a vonal bármely pontján megállanak.

Debreczen, 1896. szept. 18-án.

Aq igazgatóság.

1197—1896. v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságának 20722/1896 P. sz. végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint a debreczeni kölesön-egylező egylet részére Szabó István és neje debreczeni lakosoktól 500 frt tőke, ennek 1895. évi nov. hó 2-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 45 frt 85 kr. perköltés erejéig 1896. évi aug. hó 5-én bíróság lefoglalt és 364 forint 50 kr-ra becsült butorok és egyebekből álló ingóságok **1896. évi okt. hó 7-én d. u. 4 órakor** kezdetét veendő és csillag-utca 2673 sz. a. megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Debreczen, 1896. évi szept. hó 17-én.

Sugár Gyula

bir. kiküldött,

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.

Természetes illat, legnagyobb táperő könnyű emésztes

Legjobb a

CACAO GAEDKE

mindenütt kapható

P. W. Gaedke & Cie., Brünn és Hamburg.

Természetes illat, legnagyobb táperő könnyű emésztes.

Törleszt. kölesön földbirtokokra.

Kölesön a valódi becsérték $\frac{3}{4}$ részéig 20—51 év közti időre **készpénzben.** Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet nem mondhat fel. **Csekély** kamattal tőke is törlesztetik. Lebonyolítás **legrövidebb** idő alatt.

— Convertálás bélyeg- és illetékmentes. —

☛ **Semmi előleges költség.** ☛

Minden felvilágosítás **díjtalan.** Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI, Váci-körút 39.

Legnagyobb Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól **okmányereszleg** ajánlva van.

Képviseelő keresetik!

Képviseelő keresetik!

Meghívás

a **debr. termény- és áruraktár részvénytársaság**

☛ 1896. szeptember hó 20 án d. e. 10 órakor ☛

a városháza nagytanácstermében tartandó

évi rendes

közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. A lefolyt 1895/96. üzleti év zárszámadásai, a mérleg helybenhagyása és a felmentvény megadása.
3. A nyereség felosztása, az osztalék megállapítása.
4. Sorrend szerint kilépő egy igazgatósági tag helyének választás utjánai betöltése.

Debreczen, 1896. szeptember 1-én.

Az igazgatóság.

Jegyzet: A közgyűlésen résztvevni szándékozó részvényes köteles — az alapszabály 24-ik cikke alapján — részvényeit a közgyűlés előtt legalább egy nappal a társaság pénztáránál vagy a »Debreczeni ipar és kereskedelmi banknál« — térítvény és igazoló jegy kiszolgáltatása ellenében — letenni.